

DEFF-bibliotekernes rolle i en krisetid

Af Mai Buch

Vi står midt i en finanskriser. Virksomheder går konkurs, mange mennesker har mistet deres arbejde, nyuddannede har svært ved at finde et job, og tusindvis af boliger kan ikke sælges for nu blot at nævne nogle af de konsekvenser, krisen har ført med sig. Medierne er fulde af indlæg om, hvordan det kunne gå så galt og vurderinger af, hvordan krisen vil udvikle sig. En søgning i de tidsskrifter, som DEFF har forhandlet licenser til, viser, at forskerne også er også kommet på banen med tankevækkende analyser.

Mai Buch
Adm. direktør
Competencehouse
mbu@competencehouse.dk

Politikerne drøfter intenst, hvilke initiativer der kan tages for at afbøde virkningerne. Der er gennemført bankpakker, kommunernes anlægsloft bliver fjernet, der er sket udbetalinger af SP-bidrag, der er oprettet en renoveringspulje, og som det seneste har statsministeren udtalt, at der ikke kun skal tænkes i, hvordan man styrer gennem krisen og begrænser skaderne. Det er også vigtigt at *"løfte blikket lidt og bringe os selv i tilstrækkelig god form til at få maksimalt udbytte, når krisen vender"*¹. Og netop denne opgave, at skabe forudsætningerne for, at Danmark bliver 'klar' igen, når krisen vender, kan og skal DEFF bidrage til.

Unikke muligheder

Siden 1. januar 2009 har DEFF-bibliotekerne omfattet universiteterne, professionshøjskolerne, SoSu-skolerne, gymnasierne og VUC. Det betyder, at hovedparten af den fremtidige danske arbejdsstyrke vil være vokset op med at arbejde interaktivt med digital viden. Det er unikt og giver nogle ganske enestående forudsætninger for at realisere ambitionen om, at Danmark bliver et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

Skal vi udnytte mulighederne, kræver det:

- At bibliotekerne kan tilbyde services og en *infrastruktur*, der matcher både forskeres, underviseres, studerendes og elevers behov. Det forudsætter en yderligere udbygning af services og infrastruktur.

- At de mange forskellige brugere tager bibliotekerne til sig og anvender bibliotekernes services som en integreret del i deres *daglige* forskning, undervisning og studier. Det forudsætter, at der udvikles intuitive brugergrænseflader og services, som gør bibliotekernes web til den foretrukne arbejdsplads, når der skal arbejdes med digital viden.
- At de generationer, som fremover vokser op med bibliotekerne som et arbejdsredskab, vil få mulighed for at anvende det, når de træder ind på arbejdsmarkedet til at udvikle danske virksomheder og den offentlige sektors ydelser men også som grundlag for egen fortsat læring. Det forudsætter, at videnmedarbejdere i *private og offentlige virksomheder* får adgang til bibliotekernes services.

DEFF-bibliotekerne skal med andre ord være Danmarks interaktive undervisnings-, forsknings- og innovationsbibliotek og have en IT-infrastruktur og tilbyde services, som gør det muligt at lære, forske og udvikle i både nationale og globale interaktive communities. Så vil DEFF kunne yde et væsentligt bidrag til, at Danmark får optimale vækstbetingelser, når krisen tager af.

De grundlæggende investeringer er foretaget

Det er i den sammenhæng værd at notere, at de grundlæggende investeringer og politiske beslutninger allerede er taget.

- Der er investeret knap 300 mio. kr. til bl.a. opgradering af bibliotekssystemer, digitalisering af kortkataloger og tidsskrifter, adgang til licensbelagte elektroniske ressourcer samt udvikling af søgesystemer og institutionelle arkiver.
- Der er etableret et indkøbssamarbejde med mere end 200 institutioner, der omsætter for over 125 mio. kr. årligt i forbindelse med køb af licenser til elektroniske tidsskrifter og databaser.
- Det er politisk besluttet og implementeret at udvide DEFF, så hovedparten af den fremtidige arbejdsstyrke under deres uddannelse vil kunne arbejde interaktivt digitalt med viden – fra ungdomsuddannelserne til universitetet.

Huset er bygget. Skødet er tinglyst. Råhuset står der med et støbt et fundament, tag, vægge, vinduer, døre, vand, varme og elektricitet. Der er også beboere i nogle af lejlighederne. Men der er endnu ikke etableret klimastyring. Indretningen er heller ikke færdig, nogle beboere mangler møbler, og andre har slet ikke nøgle til huset.

Men skal vi udnytte investeringerne kræver det, at huset bygges færdigt! Kun derved kan vi sikre, at den store viden og de services, som bibliotekerne giver adgang til, bliver et omdrejningspunkt for at gøre Danmark klar til en vækststart.

Og netop denne opgave, at skabe forudsætningerne for, at Danmark bliver 'klar' igen, når krisen vender, kan og skal DEFF bidrage til.

DEFF-bibliotekerne skal med andre ord være Danmarks interaktive undervisnings-, forsknings- og innovationsbibliotek og have en IT-infrastruktur og tilbyde services, som gør det muligt at lære, forske og udvikle i både nationale og globale interaktive communities

Ny vision – ny strategi

Derfor har DEFF-styregruppen efter drøftelse med Koordinationsudvalget besluttet at igangsætte et strategiarbejde, der tager afsæt i en vision om, at DEFF-bibliotekerne skal være Danmarks interaktive undervisnings-, forsknings- og innovationsbibliotek. Det er målet, at DEFF-bibliotekerne skal udvikles til et værktøj, der bruges med samme hyppighed og selvfølgelighed som internettet i forskeres, underviseres, studerendes og elevers daglige arbejde. Derudover er det målet, at de færdiguddannede får mulighed for at beholde adgangen til DEFF-bibliotekerne, så de kan anvende de samlinger af viden, de er blevet vant til, når de efterfølgende på deres arbejdspladser arbejder med innovation. Opnås begge mål vil bibliotekerne blive en hovedhjørnen i at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

Som et væsentligt element i strategiarbejdet vil der blive udarbejdet interessentanalyser i løbet af efteråret 2009, hvor repræsentanter for alle væsentlige interessenter vil blive interviewet om, hvilke perspektiver de ser i den ny vision, hvad det kræver af initiativer og investeringer at realisere visionen, og hvilke muligheder og hvilken vilje der måtte være til at medfinansiere.

Analysen vil både omfatte både de ”gamle” interessenter og de nye brugergrupper, som visionen forudsætter fremover får adgang til DEFF-bibliotekerne herunder iværksættere og virksomheder i innovationsmiljøerne og forskerparkerne. De undersøgelser, der allerede er gennemført, eller som er planlagt, vil indgå i arbejdet. Det drejer sig om *Interessentanalyse for DEFF programrådet Nye Institutioner*ⁱⁱ, undersøgelsen *Turen går til Brugerland* fra programgruppen Mødet med Brugerenⁱⁱⁱ og analysen *Fremtidens biblioteksbetjening af forskere* som The Lime Guild^{iv} har ansvaret for.

Når alle analyser foreligger, vil der uden tvivl vise sig at være et meget stort investeringsbehov:

For eksempel behov for investeringer i opbygning af fælles konsoliderede back-office systemer som et Electronic Resource Management System, i nye brugergruppers adgang til licensbelagte elektroniske ressourcer og i udbredelse af fælles systemer til Integrated Search and Delivery, for investeringer i en øget indsats for Open Access, i en udbygning af bibliotekernes arbejde med E-læring og Learning Management Systems samt E-science, for investeringer i styrkelse af brugerens informationskompetencer og bibliotekarernes viden om brugerne samt for udvikling af intuitive services til hente, producere og behandle viden i digitale communities, hvad enten de består af forskere i forskellige verdensdele eller af medarbejdere i en iværksættervirksomhed og deres kunder.

Det bliver en central udfordring i strategiarbejdet at finde den rette balance mellem hvilke investeringer, der er nødvendige for at realisere visionen, og hvilke der vil give en optimal løsning.

På baggrund af interessentanalyserne vil der blive udarbejdet et diskussionsoplæg og afholdt en eller flere konferencer, hvor en bred interessentkreds inviteres til:

- at drøfte og give input til hvordan visionen kan udfoldes
- at give synspunkter på hvilke kriterier der skal lægges til grund for strategiens prioritering af hovedindsatsområder
- at komme med forslag til hvordan biblioteker og brugere kan inddrages i det videre arbejde
- at komme med input til hvordan strategien formidles bredt herunder til politikerne

Efter konferencerne udarbejdes et strategioplæg med et prioriteret katalog over fremtidige hovedindsatsområder og et forslag til organisering af det videre arbejde. Tanken er, at strategioplægget skal indgå i en offentlig debat om DEFF-bibliotekernes rolle i udviklingen af Danmark som vækst-, viden- og iværksættersamfund i en globaliseret verden.

En fælles arbejdsindsats

Når det overhovedet er realistisk at tænke DEFF-bibliotekerne ind som en grundpille i Danmarks globaliserings- og vækststrategi, skyldes det to forhold.

For det første har bibliotekerne med implementeringen af den gamle DEFF-strategi bevist, at der på tværs af institutionsgrænser og særinteresser kan opnås enighed om en fælles digital vision, som indebærer en markant grad af konsolidering og ændringer i arbejdsmetoder og arbejdsgange. Et sådant tværinstitutionelt samarbejde er en sjældenhed og har samtidig skabt det råhus, som der kan bygges videre på.

For det andet fremgår det af det seneste review af DEFF, at hele interessentgruppen ser DEFF som det centrale forum for udvikling.

I den forbindelse er det afgørende at nævne det kæmpe arbejde og den viden, som mange hundrede bibliotekarer, forskere, undervisere og embedsmænd har lagt i projektet og stadig aktivt, engageret og innovativt bidrager med. En sådan fælles arbejdsindsats og engagement er også fremover helt central for at aktivere DEFF-bibliotekernes potentiale som en grundpille for Danmarks udvikling.

---

i Ny vækstpakke, Artikel på www.venstre.dk, august 2009

ii Jf. <https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/NyeInstitutioner/WebHome>

iii Jf. <https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/MoedetMedBrugeren/WebHome>

iv Jf. 1. statusrapport for 2009 fra DEFF-sekretariatet som findes på www.deff.dk/content.aspx?itemguid={AF19C7E8-A659-4F7C-BF1E-0D055E1A4B51}

v Jf. www.deff.dk/content.aspx?catguid={79A0643A-7E30-417A-A184-18F422A6B86C}

Det er målet, at DEFF-bibliotekerne skal udvikles til et værktøj, der bruges med samme hyppighed og selvfølgelighed som internettet i forskeres, underviseres, studerendes og elevers daglige arbejde